

Slika »Sveta Ana Trojna i sveci s članovima obitelji della Rovere« u svetištu Majke Božje Trsatske

JEDNA OD NAJZNAČAJNIJIH OLTARNIH PALA U GRADSKIM CRKVAMA RIJEKE

Slikarska baština Rijeke, kada je o ranom novom vijeku riječ, uglavnom obuhvaća djela 17. i 18. stoljeća. Slika »Sveta Ana Trojna i sveci s članovima obitelji della Rovere« u svetištu Majke Božje Trsatske jedna je od umjetnički, ali i povijesno, najznačajnijih oltarnih pala što se nalaze u gradskim crkvama. Njezin autor Giovanni Pietro de Pomis (Lodi 1569./1570. – Graz, 1633.) bio je slikar po obrazovanju, ali i medaljar te arhitekt, kaže nam dr. sc. Nina Kudiš, redovita profesorica u trajnom zvanju na Odsjeku za povijest umjetnosti riječkog Filozofskog fakulteta. Njezin predavanje o slici »Sveta Ana Trojna...« prvo je u nizu četiriju javnih izlaganja istraživačkog projekta »Et tibi dabo«, koji se bavi naručiteljima i donatorima umjetnina u Istri, Hrvatskom primorju i sjevernoj Dalmaciji od 1300. do 1800. godine. Za naš list profesorica Kudiš sažela je najvažnije dijelove svoga predavanja te upozorila na izazove i probleme u valorizaciji riječke spomeničke baštine.

Giovanni Pietro de Pomis

- Giovanni Pietro de Pomis slikar je obrazovanje stekao u lombardskom gradiću Lodiju, gdje je najvjerojatnije i rođen, no već s 20 godina nalazi se u Innsbrucku, gdje mu je tadašnji nadvojvoda Ferdinand II. Tirolski bio prvi mecena. Nakon nadvojvodine smrti 1595. godine, de Pomis ostaje bez zaštitnika, no ubrzo se snalazi te odlazi u Graz gdje postaje dvorski slikar nadvojvode Ferdinanda, budućeg cara Svetog Rimskog Carstva, koji mu 1605. godine dodjeljuje i titulu plemića s naslovom von Treuberg, opisuje Nina Kudiš. De Pomis je, uz ostalo, obnašao funkciju inženjera zaduženog za utvrde Unutrašnje Austrije te stoga dolazi i u Rijeku i pritom se zbližava s riječkim kapetanom Stefanom della Rovereom.

- On je u spomen na svoju ženu Anu della Rovere, koja je umrla 1624. godine, kod svojeg prijatelja de Pomisa naručio sliku »Sveta Ana Trojna i sveci s članovima obitelji della Rovere« za obiteljsku kapelu u franjevačkoj crkvi na Trsatu, kaže nam Nina Kudiš i dodaje da je slika, nažalost, danas u relativno lošem stanju sačuvanosti, iako je restaurirana početkom 60-ih godina prošlog stoljeća.

Kasnoerenesanski klasicizam

- Unatoč tome, ona se ističe svojom kvalitetom, a odlikuju je suptilni kolorit i kasnoerenesanski klasicizam. Riječ je o najsugestivnijem obiteljskom portretu nastalom u 17. stoljeću u cijelom Hrvatskom primorju, a vjerojatno i šire. Treba

istaknuti da je de Pomisova slika, njezino stanje sačuvanosti, ali i nesklad između njezine kulturno-povijesne važnosti i tretmana koji u široj zajednici ima, žalostan podsjetnik na ono što stalno brine i obeshrabruje istraživače umjetničke baštine ranog novog vijeka u Rijeci, kaže Nina Kudiš te podsjeća kako je potrebno adekvatno valorizirati te prezentirati ovu spomeničku baštinu.

- Već desetljećima, od Radmile Matejčić nadalje, brojni znanstvenici, zaključno s Katedrom za umjetnost ranog novog vijeka na čijem sam čelu, pokušavaju osvijestiti gradsku upravu, crkvene institucije i građane o izuzetnoj kulturnoj i umjetničkoj

»Sveta Ana Trojna i sveci s članovima obitelji della Rovere«, detalj

NINA KUDIŠ

Projekt »Et tibi dabo«

Javna predavanja dio su projekta »Et tibi dabo«, koji podupire Hrvatska zaklada za znanost, te projekta »Barokna Rijeka« koji podupire Sveučilište u Rijeci. Voditeljica obaju projekata je prof. dr. sc. Nina Kudiš, a izv. prof. dr. sc. Damir Tulić prvi je suradnik na oba projekta.

- Izuzetno smo ponosni što smo na projektu »Et tibi dabo« uspjeli zaposliti i dva mlada istraživača, Marija Pintarića i Marina Bolića koji su ujedno i naši asistenti. Ovaj se projekt bavi naručiteljima i umjetničkim djelima u Istri, Hrvatskom primorju i sjevernoj Dalmaciji od 1300. do 1800. godine, kaže Nina Kudiš. Dodaje da su se od početka pandemije COVID-19 morali prilagoditi novim načinima diseminacije znanja te su u potpunosti prešli na rad online.

- Uz sve nedostatke takve komunikacije, treba istaknuti i prednosti koje smo iskusili. Postali su nam dostupni znanstveni skupovi, radionice i javna predavanja diljem svijeta, a na kojima inače ne bismo mogli prisustvovati. Također smo primijetili da nam se na ova online predavanja javilo dosta ljudi koji možda ne bi došli da su se održavala samo uživo. Stoga ćemo ubuduće, kada se vratimo u predavaonice, najvjerojatnije imati i streaming pa će se predavače istovremeno moći slušati uživo u dvorani, ali i preko računala, zaključuje Nina Kudiš.

Slika »Sveta Ana Trojna i sveci s članovima obitelji della Rovere« naručena je za obiteljsku kapelu u franjevačkoj crkvi na Trsatu. Riječ je o najsugestivnijem obiteljskom portretu nastalom u 17. stoljeću u cijelom Hrvatskom primorju, a vjerojatno i šire. Treba istaknuti da je de Pomisova slika, njezino stanje sačuvanosti, ali i nesklad između njezine kulturno-povijesne važnosti i tretmana koji u široj zajednici ima, žalostan podsjetnik na ono što stalno brine i obeshrabruje istraživače umjetničke baštine ranog novog vijeka u Rijeci, kaže Nina Kudiš te podsjeća kako je potrebno adekvatno valorizirati te prezentirati ovu spomeničku baštinu

PRIVATNA ARHIVA

Baština treba biti prezentirana stručno, a ne stihijski - Nina Kudiš

Predavanja

U idućim tjednima donosimo najvažnije dijelove predavanja dr. sc. Damira Tulića - »Štukature u Palači šecera u Rijeci: naručitelji i umjetnici«, Marina Bolića - »Gaspere Negri: najvažniji istarski naručitelj i kolekcionar umjetnina u 18. stoljeću« te Marija Pintarića - »Naručitelji i kipari između Rijeke i Ljubljane u 18. stoljeću«.

vrijednosti riječke spomeničke baštine 17. i 18. stoljeća. Ta baština treba biti prezentirana stručno, a ne stihijski, fragmentarno ili u svrhu izravne ili neizravne trenutačne promidžbe pojedinaca, grupa ili institucija. No, prezentirati u skladu s načelima struke znači adekvatno čuvati, istražiti ili bolje - istraživati, restaurirati i, na koncu, prikazati javnosti. Doista je tužno vidjeti kako desetljećima izostaje volja, a vjerojatno i znanje ili vizija, da se tu nešto pokrene. Važno je ovdje napomenuti još jednu stvar: dobra rješenja nisu uvijek skupa rješenja. I obrnuto - skupoća ne garantira kvalitetu. Toga smo se, nažalost, u posljednje vrijeme u Rijeci stvarno nagledali, zaključuje Nina Kudiš.

Jakov KRŠOVNIK

Svetište Majke Božje Trsatske

ARHIVA NL